

BETÆNKNING**Afgivet af Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde et lovforslag, hvorved der indføres krav om, at en folkeskoles leder, ved siden af de i dag eksisterende uddannelseskraV, skal have en skolelederuddannelse for at bestride skolelederjobbet. Kravet skal senest medtages i det forventede lovforslag om folkeskolen pba. den igangsatte uddannelsesreform.

Fremsat af medlem af Inatsisartut Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Doris J. Jensen, Siumut, formand

Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Laura Táunâjik, Siumut

Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraterne

Medlem af Inatsisartut Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 8. maj 2019 under FM2019 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Med forslaget ønskes det gjort til et lovkrav, at ledere i folkeskolen har en skolelederuddannelse. Kravet skal sidestilles eksisterende krav og medtages i det lovforslag, der forventes fremsat pba. af Naalakkersuisuts igangværende reformarbejde vedrørende uddannelsessystemet.

2. Udvalgets behandling af forslaget

På baggrund af forslagens førstebehandling har udvalget fundet behov for en præcisering af, hvad en eventuel vedtagelse af forslaget i sin oprindelige form vil medføre. Således skal udvalget henlede opmærksomheden på, at der med nærværende forslag ønskes krav om en decideret lederuddannelse for skoleledere.

2.1 Gældende uddannelseskraV til skoleledere

Udvalget noterer sig i relation til ovennævnte, at forslagens førstebehandling ydermere

omhandlede en grundlæggende debat om, hvorvidt en leder af en folkeskole reelt set behøver at være læreruddannet. Udvalget skal i den sammenhæng pointere, at kompetencekravet til skolens leder er en *læreruddannelse eller tilsvarende*, jf. § 48, stk. 1, i den gældende folkeskolelov¹. Af bemærkningerne til denne bestemmelse fremgår følgende:

”Det fremgår af bestemmelsens 2. pkt., at skolens leder skal have samme uddannelsesmæssig baggrund som lærerne. Det er således et krav, at lederen har undervisningskompetence. Det er samtidig op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om ansøgeren til en sådan stilling har de fornødne kvalifikationer til at kunne varetage den administrative og pædagogiske ledelse af skolen. Skal lederen varetage undervisningsopgaver, skal lederen opfylde de herom fastsatte krav i § 35. Der er ikke fastsat krav om ledelseserfaring eller ledelsesuddannelse som forudsætning for ansættelsen. Dette betyder imidlertid ikke, at kommunalbestyrelsen som ansættende myndigheder ikke kan inddrage sådanne kvalifikationer i forbindelse med ansættelsen. Det skal dertil bemærkes, at ledelseskundskaber oftest udvikles i kraft af ansættelsesforholdet, ligesom det må forventes, at man som leder holder sig opdateret i forhold til nye ledelsesmæssige krav.

Skolens leder har ansvaret for, at skolens virksomhed lever op til folkeskolens formål inden for de rammer, som kommunalbestyrelsen har fastlagt. Skolens leder har en pligt til at have føling med, hvad der sker på skolen, bl.a. ved at tage del i lærernes undervisning og til i samarbejde med lærerne at løse eventuelle problemer. Skolens leder har den pædagogiske og administrative ledelse, og det ligger implicit heri, at lederen også skal sørge for tilsyn med, at eleverne deltager i undervisningen. I øvrigt kan skolebestyrelsen som et led i dens tilsyn under alle omstændigheder udbede sig oplysninger om ulovligt fravær m.v.

Skolens leder er således entydigt den, der har ansvar for den administrative og pædagogiske ledelse af skolen. Skolelederen skal herved sikre, at lærerne planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever, jf. stk. 2, nr. 2, og at der finder en koordinering af undervisningen sted. Herudover er skolelederen sekretær for skolebestyrelsen, hvilket betyder, at skolelederen har ansvaret for udarbejdelse af oplæg til skolebestyrelsen, ligesom skolelederen forestår den konkrete udmøntning af skolebestyrelsens retningslinjer og beslutninger.

[...]

Skolens leder er samtidig medlem af det pædagogiske råd.”

(Udvalgets fremhævning)

Af disse bemærkninger understreges det, at skolelederen har det administrative såvel som det pædagogiske ansvar. En åbning for ansættelse af personer uden en læreruddannelse eller

¹ Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen.

tilsvarende, men med særlige administrative lederevner, synes at nødvendiggøre en grundlæggende ændring af skolelederens ansvarsområder og funktion over for forvaltning, lærere, forældre og elever. Dette da en leder næppe kan forventes at kunne tage pædagogisk ansvar uden at have pædagogisk faglige kompetencer. En ændring af lovgivningen f.s.v angår det overordnede uddannelseskraft vurderes dermed til at ligge ud over det isolerede krav om en skolelederuddannelse, hvorfor udvalget har valgt ikke at følge op på denne del af debatten i denne betænkning. Temaet indgår dog i udvalgets generelle drøftelser om forbedring af folkeskolen generelt og specifikt opkvalificering af ledelsen i folkeskolen.

2.2 Skolelederuddannelse med afsæt i Grønland

I forbindelse med et møde med skolelederforeningen i Danmark, blev Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i 2017 gjort opmærksom på en dengang netop afsluttet evaluering af den danske skolelederuddannelse². Denne evaluering konkluderede, at den dengang anvendte skolelederuddannelse ikke havde været tilstrækkeligt rettet mod den virkelighed, der omkranser skolelederne i en folkeskole. Dette da en generel/klassisk lederuddannelse jf. den danske evaluering ikke syntes brugbar for skolelederne. På denne baggrund blev det besluttet at lave skolelederuddannelsen i Danmark om, således den i højere grad orienterede sig mod anvendelse i folkeskolen som en ”pædagogisk institution”, snarere end en typisk virksomhed – altså at skolelederuddannelsen skulle være mere praksisnær.

Udvalget er i andre sammenhænge blevet oplyst, at skolelederuddannelsen i Grønland er udviklet med rod i den daværende danske skolelederuddannelse. Jf. folkeskolelovens § 36, stk. 1, nr. 4 er det Naalakkersuisut, der skal sørge for efter- og videreuddannelse af lærere og ledere i folkeskolen. Udvalget skal derfor anmode Naalakkersuisut om, til forslaget andenbehandling, at oplyse, om denne inspirationskilde fortsat gør sig gældende for den i dag udbudte skolelederuddannelse? Er der for den udbudte skolelederuddannelse taget særlige hensyn til de forhold, der gør sig gældende i folkeskolerne her til lands?

2.3 Det ønskede kompetenceløft

Et kompetenceløft hos skoleledelsen er et tema udvalget ofte har beskæftiget sig med, også under møder med eksterne parter. Det er udvalgets opfattelse, at et kompetenceløft hos skolelederne ikke alene er et politisk ønske, men et ønske, der ses hos snart sagt alle interessenter, inklusiv lederne selv. Den 20. maj 2019 deltog udvalget i et orienteringsmøde hos Ilisimatusarfik/Institut for Læring. Her blev skolelederuddannelse og behovet herfor også drøftet. Det er udvalgets indtryk, at behovet for yderligere skolelederkompetencer er efterspurgt, og at der pågår en drøftelse af, hvorledes den her i landet udbudte skolelederuddannelse skal sammensættes. Ligeledes synes spørgsmålet om, hvorvidt en

² Evalueringen af den danske skolelederuddannelse kan findes her:

https://www.eva.dk/sites/eva/files/2017-08/Effekten%20af%20skolelederens%20DIL-aktivitet%20pa%20laerersygefravaer%20og%20elevers%20basale%20faerdigheder_www.pdf

skolelederuddannelse skal være et krav eller fortsat blot en mulighed også aktuelt drøftet. Det er udvalgets intention også fremover at følge disse drøftelser.

På trods af viljen og ønsket om en skolelederuddannelse, er det dog også udvalgets opfattelse, at der findes forskellige årsager til, at antallet af skoleledere med en skolelederuddannelse ikke er højere. Udvalget hører i den sammenhæng oftest om stor udskiftning i de øverste lederstillinger eller manglende tidsmæssigt overskud til at deltage aktivt på uddannelsen. Ift. sidstnævnte årsag finder udvalget det ikke fuldt ud belyst, om en mere udbredt anvendelse af fleksibel planlægning på den enkelte skole kan løse dele af problemstillingen, når f.eks. en viceinspektør midlertidigt fungerer som øverste leder. Ligeledes er det ikke belyst, hvorfor fleksibel planlægning ikke synes at finde anvendelse i en stor del af landets folkeskoler.

F.s.v. angår de tidsmæssige udfordringer for deltagelse og færdiggørelse af skolelederuddannelsen, blev bl.a. mulighederne for en mere modulopdelt uddannelse drøftet. Udvalget skal dog pointere, at der ikke var tale om egentlige løsningsforslag, men blot indledende overvejelser. Den modulopdelte uddannelsesstruktur skulle i højere grad organiseres således, at den samlet set kan strække sig over en længere periode – og at den enkelte skoleleder kan tilmelde sig de enkelte moduler efter behov. Udvalget finder det interessant og relevant at overveje, ikke blot om skoleledere skal have en skolelederuddannelse, men også hvorledes skolelederuddannelsen kan indrettes, således den i højere grad er tilpasset de reelle deltagermuligheder for skolerne og disses ledere.

Som et led i Naalakkersuisuts arbejde med reformtiltag på skole- og uddannelsesområdet er et samlet debatoplæg til det videre arbejde blevet udarbejdet. Det skal påpeges, at denne rapport udgør ét element blandt en række elementer i det reformarbejde, der stadig er under udvikling.

Et yderligere spørgsmål, der meldte sig på nævnte orienteringsmøde var, hvorvidt folkeskolernes ledere også ville kunne få et kompetenceløft, uden en egentlig lederuddannelse, gennem en opkvalificering af den faglige sparring lederne har mulighed for at få.

Som helhed finder udvalget det vigtigt, at folkeskolens ledelse både sikres mulighed for, men også afkræves det højst mulige kompetenceniveau. God ledelse er vigtigt for et godt arbejdsmiljø, fastholdelse af dygtige medarbejdere, stabilitet og udvikling af folkeskolen som arbejdsplads. God ledelse kan ikke stå alene i arbejdet med forbedringen af vores fælles folkeskole, men det er et vigtigt element blandt flere. Sikres en højere trivsel for alle ansatte, her indbefattet både undervisere og ledere, vil det kunne smitte af på elevernes udbytte af undervisningen både i og uden for klasselokalerne. Samtidig kan et kompetenceløft hos lederne potentielt medføre, at arbejdstiden anvendt på personalesager vil kunne nedbringes for alle parter involveret.

2.4 Implementering af eventuelt lovforslag

Såfremt forslaget vedtages i sin foreliggende form og kompetencekravet dermed bliver lovbestemt, finder udvalget anledning til at påpege følgende forhold.

F.s.v. angår skoleledere, der allerede måtte være ansat ved lovens ikrafttrædelse:

Har en skoleleder ved lovens ikrafttrædelse ikke allerede gennemført eller påbegyndt en skolelederuddannelse, skal udvalget opfordre til, at det sikres, at disse ledere, så snart det administrativt og praktisk er muligt, påbegynder skolelederuddannelsen.

F.s.v. angår ansøgere uden en skolelederuddannelse efter lovens ikrafttrædelse:

Udvalget finder det ikke hensigtsmæssigt, såfremt en ellers kvalificeret ansøger til en skolelederstilling ikke ansættes alene fordi vedkommende ikke på forhånd har en skolelederuddannelse. Udvalget skal i den sammenhæng opfordre til, at en tilsvarende ordning, som den angivet for vejledere jf. § 12, stk. 2, i vejledningsloven³, ligeledes finder anvendelse for fremtidige skoleledere.

F.s.v. angår eventuelle fremtidige grundlæggende ændringer af skolelederens administrative og pædagogiske ansvar:

Udvalget konstaterer, at der pågår en debat om, hvorvidt der i fremtiden skal laves grundlæggende om på folkeskoleloven, således at ansøgere uden en læreruddannelse eller tilsvarende kan ansættes som skoleledere. Sker dette finder udvalget det naturligt, at kompetencekravene for skoleleder genovervejes, dette også f.s.v. angår krav om en skolelederuddannelse.

3. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagens begrundelse.

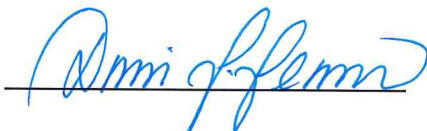
Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagens realisering. Udvalget har ikke fundet anledning til at kommentere yderligere herpå.

4. Udvalgets indstillinger

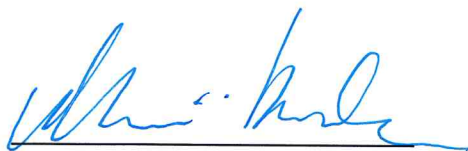
Et **enigt** udvalg indstiller **forslaget til vedtagelse**.

³ Inatsisartutlov nr. 4 af 29. november 2013 om uddannelses- og erhvervsvejledning

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Doris J. Jensen
Formand

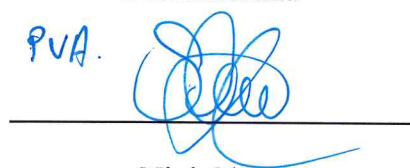

Mimi Karlsen
Næstformand

Laura Táunâjik

PVA.

Nivi Olsen

Sofia Geisler